

# De seksuele opvoeding

Workshop voor  
pedagogisch medewerkers

© Channah Zwiép / [www.kind-enzo.nl](http://www.kind-enzo.nl)

# Inhoud

- Definitie seksuele ontwikkeling
- De seksuele ontwikkeling in fasen
- Wat is seksuele opvoeding?
- Handvatten en tips

**Vraag:**

**Hebben kinderen seksuele gevoelens?**

# Seksualiteit heeft 3 elementen:

- Intimiteit
- Lichamelijkheid
- Geslachtelijkheid

# Seksualiteit bij kinderen is:

- Zich lekker voelen
- Spanning en lust ervaren
- Experimenteren en ontdekken
- Verliefdheid
- Leren omgaan met relaties

# **Seksuele ontwikkeling begint in de wieg**

- Ieder kind heeft eigen tempo
- Ieder kind ontwikkelt op eigen manier
- Seksueel spel / vragen horen erbij

# **Seksuele ontwikkeling bij baby's:**

- egocentrisch
- gericht op lustbevrediging.
- ontdekken via zintuigen
- de verzorger bevredigt behoeften
- vertrouwen als basis

# **Seksuele ontwikkeling bij 2 -4 jaar:**

- Aanraken roept lustgevoelens op
- Masturbatie en orgasme
- Ontdekken sekseverschil
- Ontdekken geslachtsidentiteit
- Vragen stellen



# **Seksuele ontwikkeling bij kleuters:**

- Verdere verkenning van lichaam
- Fantasie in spel
- Erotische gevoelens onderzoeken
- Vragen stellen
- Begin schaamtebesef

# **Seksuele ontwikkeling tussen 6–10 jaar:**

- Introverter
- Preutser
- Vieze moppen
- Verliefdheden
- ‘Technische’ vragen
- Nieuwsgierig naar andere sekse

# **Seksuele ontwikkeling bij 10-12 jarigen:**

- Jongens: eerste zaadlozing
- Meisjes: eerste menstruatie.
- Bijna de helft van de jongens masturbeert
- Kwart van de meisjes masturbeert
- Helft jongens heeft samen seksueel spel
- Eenderde meisjes seksueel spel

# Elementen van seksuele opvoeding:

- Kennis bieden
- Waarden en normen overdragen
- Grenzen herkennen en stellen
- Zelfvertrouwen stimuleren
- Openheid en praten over seks

# Opdrachten:

Hoe doe je dat: seksuele opvoeding?

# **Uitgangspunten begeleiding:**

- Positieve informatie en kennis
- Openheid en eerlijkheid
- Ruimte bieden
- Woordkennis
- Weerbaarheid en mondigheid

# Omgangsregels

- Geen dwang
- Respect voor elkaar
- Geen pijn of gevaar
- Geen 'nare' geheimpjes
- Vertellen is geen 'klikken'

# Workshop seksuele opvoeding

Zijn er vragen?

Pedagogisch Projectbureau



Kind  
& Zo